

Студентоцентроване навчання суттєво змінює пріоритети, які мають стати головними в підготовці фахівців будь-якого напрямку діяльності. Разом із тим воно породжує цілу низку труднощів і суперечностей, подолання яких має значно підвищити планку якості освітніх послуг. Нині є певний розрив між декларуванням основних положень студентоцентрованого навчання й їх практичною реалізацією. Попри різноманітність інноваційних технологій, творчих пропозицій, освіта понад усе продовжує функціонувати по-старому, не терпить принципів змін [7].

Суперечністю сучасної освіти став певний розрив між широким обсягом наявної інформації й здатністю студента її засвоїти й критично переосмислити. Студент далеко не завжди підготовлений до такого виду праці. Сучасні технології в освіті широко демонструють себе запровадженням і використанням таких засобів як онлайн, сервіси, цифрові засоби, медіанавчання, телеосвіта, інтернет-ресурси тощо. Але напровадженню інноваційному характеру виникає один із загрозливих ризиків їх застосування: отримання знань без докладання зусиль і перш за все – інтелектуальних. Мова йде про пасивний, так званий «кліковий» засіб отримання знань. Формується їх пасивний споживач – імітація освіченої людини, унаслідок чого навчання набуває вигляду «подорожі» тими чи іншими сайтами. Відбувається заміщення освіченої людини як людини креативної, компетентної, інтелектуальної такими її синонімами як «дитя інтернету» чи «дитя технологій» тощо. У результаті це призводить до девальвації знань як інтелектуального людського капіталу, без чого неможливий розвиток держави й суспільства.

Висновок. Студентоцентроване навчання як напрям розвитку взаємин між викладачем і студентом повністю відповідає сучасним умовам українського суспільства й новим вимогам до вищої медичної освіти. Процес переходу до студентоцентризму в системі вищої медичної освіти при вивченні фундаментальних дисциплін складний і тривалий, але вкрай необхідний задля швидкої інтеграції нових ідей і реформ у вищій медичній освіті України.

Список використаної літератури

1. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес: навчально-методичний посібник / Т.М. Димань, О.А. Боньковський, А.Г. Вовкогон. – БНАУ, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 106 с.
2. Медіа і філософія: грани взаємодії: монографія / [А.П. Алексенко, М.В. Бейлін, Л.М. Газнюк і др.]: под. ред. Л.Н. Дениско, С.А. Заветного. – Харків, 2017. – 258 с.
3. Підвищення ефективності навчання студентів в умовах реформування медичної освіти / Біловол О. М., Князькова І. І., Корнійчук В. І., Денисенко В. П., Кірієнко О. М., Ільченко І. А. // Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні: матеріали XV Всеукр. наук-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.). – Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2018. – С. 91 – 92.
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 року № 2145-VIII – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
6. Сорока Ю. Практикуючи студентоцентровану освіту: діагностичні аспекти студентських очікувань // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2014. № 32 (1101). С. 190 – 194.
7. Сосницька Н. Л. Студентоцентрований підхід до професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства / Н. Л. Сосницька, В. Глікман // Науковий вісник львівської академії. Серія : Педагогічні науки. – 2017. – Вип. 1. – С. 377–381.
8. Труднощі та суперечності студентоцентрованого навчання / Алексєнко А.П. // Студентоцентрований навчальний процес як запорука забезпечення якості вищої медичної освіти: матеріали LIII навч.-метод. конф. ХНМУ (Харків, 29 січня 2020 р.) / Міністерство охорони здоров'я України, Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2020. – Вип. 10. – 236 с.
9. Шляхи формування системи вищої медичної освіти України в сучасних умовах / О. В. Лінчевський, В. М. Черненко, Ю. С. П'ятницький, І. Є. Булах // Медична освіта. – 2017. – № 3. – С. 6–9.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ Й СУЧАСНІ ТRENДИ ВИКЛАДАННЯ «ОРТОДОНТІЇ» НА ЦИКЛІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Сокологорська-Нікіна Ю.К., Стасюк О.А., Курасдова В.Д., Виженко Є.Є., Ніколішин І.А.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено сучасні тренди викладання «Ортодонтії» для слухачів на циклі спеціалізації в умовах сьогодення, основні переваги й недоліки дистанційного навчання, на післядипломному етапі зокрема.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційна освіта, освітні тренди, цифрова трансформація освіти.

The modern trends of teaching "orthodontics" for students in the cycle of specialization in modern conditions, the main advantages and disadvantages of distance learning at the postgraduate stage in particular.

Key words: distance learning, distance education, educational trends, digital transformation of education.

Епідеміологічна ситуація й уведення жорсткого карантину через захворюваність на CoViD-19 істотно змінили світ. Більшість співробітників у різних галузях, у тому числі й педагогічні працівники, були переведені на віддалену роботу. Взаємини стали децентралізованими, а міжособистісні контакти відбувалися переважно у віртуальному просторі. У той же час у зв'язку з пандемією й карантинними заходами у сфері навчання суттєво змінилися пріоритети й виявилися сучасні тренди. Одним із них став перехід із традиційної форми навчання на дистанційну [4].

Пандемія CoViD-19 вимагає від науково-педагогічного персоналу найбільшої та найшвидшої трансформації педагогічної діяльності й методиці оцінювання. А це призводить до значного збільшення навантаження на науково-педагогічних працівників, об'єднання зусиль, підвищення професійного рівня, опанування нових знань і навичок, активного навчання й перенавчання, включаючи навчання програмному забезпеченню й спільну практичну діяльність [2].

Проведений аналіз щодо застосування дистанційного навчання в цілому показав, що дистанційне навчання не

зможе повністю замінити традиційну систему вищої освіти, зокрема на післядипломному етапі, а лише доповнить її та матиме вагомий вплив на розвиток і вдосконалення української системи вищої освіти [6].

В освіті лікарів дуже важливі індивідуальні практичні заняття, де викладач може контролювати діяльність кожного здобувача освіти індивідуально. Практичні заняття дають можливість відкоригувати неправильні дії, демонструвати відповідні навички викладачем, що не є критичним у вивченні теоретичних дисциплін [3].

Відомо досить багато визначень дистанційної освіти, але найчастіше під дистанційною освітою мають на увазі тип навчання, яке ґрунтується на освітній взаємодії віддалених один від одного педагогів і здобувачів, слухачів, що реалізується за допомогою телекомунікаційних технологій і ресурсів мережі «Інтернет». Дистанційна освіта має низку переваг і недоліків. До переваг, що стосуються саме післядипломної освіти, можна віднести охоплення – чисельність здобувачів освіти не є критичним параметром, вони мають доступ до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, баз даних), а також можуть спілкуватися один з одним і з викладачем через мережі зв'язку або за допомогою інших засобів інформаційних технологій. Також перевагою вважають нову роль викладача, якого в системі дистанційного навчання називають тьютором. На нього покладаються такі функції як координування пізнавального процесу, коригування курсу, що викладається, консультування, керівництво навчальними проектами. Взаємодія зі здобувачами освіти здійснюється переважно асинхронно за допомогою пошти чи систем зв'язку. Допускаються й вітаються також і очні контакти [1].

У той же час є досить багато недоліків, основний із яких – відсутність прямого очного спілкування між викладачем і слухачем. Коли поряд немає людини, яка могла б емоційно реагувати, – це значний мінус для процесу навчання. Складно створити творчу атмосферу в групі слухачів. Також одним із недоліків є необхідність у персональному комп'ютері й доступі до інтернету, потрібна хороша технічна оснащеність, але не всі здобувачі мають комп'ютер і вихід до інтернету. Необхідна досить хороша технічна готовність до використання засобів дистанційного навчання. Інколи досить складно мотивувати слухачів. Також одним із недоліків є проблема аутентифікації користувача при перевірці знань. Істотним недоліком можна вважати високу вартість побудови системи дистанційного навчання на початковому етапі створення системи. Має місце висока трудомісткість розробки курсів дистанційного навчання, адже створення 1 години дійсно інтерактивної мультимедійної взаємодії займає понад 1000 годин професіоналів [1].

В Україні для проведення дистанційного навчання здобули популярність і найчастіше використовуються чотири основні платформи: Google Classroom, Microsoft Teams, ZOOM і Moodle [5]. Кафедра післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Полтавського державного медичного університету почала впроваджувати в навчальний процес заходи дистанційного навчання на базі платформ ZOOM і Google Classroom. Більшість викладачів використовували змішані, комбіновані форми засобів відеозв'язку й комунікацій. Також додатково на сторінці кафедри, що розміщена на сайті університету, було надано навчальні й робочі програми, методичні матеріали для кожної теми заняття, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовані літературні джерела, запитання для контролю й самоконтролю, тестові завдання тощо. Усі викладачі читали лекції й проводили практичні, семінарські заняття у формі відеоконференцій. Консультації проводили в online-режимі.

Другий тренд пов'язаний із потребою опанування навичок віддаленої роботи. Доступ слухачів до електронних ресурсів здійснювався за принципом самореєстрації, технічну допомогу їм надавали викладачі кафедри. Слухачі самостійно реєструвалися й щоденно «заходили» на заняття за розкладом. Проте інколи виникали проблеми, пов'язані з низькою пропускну здатністю електронної мережі під час телеконференцій. Також виникали технічні проблеми у зв'язку з навантаженням на сервери й проблеми з інтернет-з'єднанням.

Третій тренд передбачає вироблення навички самодисципліни й самоорганізації. Адже слухачі, що почали працювати вдома, проводячи досить багато часу в домашній обстановці в чотирьох стінах, зіткнулися з низькою нових проблем. Адже інколи вдома досить важко зосередитися на роботі через низку багатьох відволікаючих чинників: заважають роботі й члени сім'ї, і домашні тварини, і необхідність готувати їжу, і месенджери. Тому виникає необхідність вчитися контролювати й дисциплінувати себе, а також зберігати баланс між роботою й особистим життям у домашніх умовах.

Четвертий тренд спрямований на налагодження обміну досвідом. Будь-яке спілкування в інтернеті є лише опосередкованим. Особисте, живе спілкування стає короткотривалим, поверховим і залишається поза кадром, збіднюється його емоційний компонент. У той же час накопичення інформації починає займати більше часу, ніж її обговорення. Культура писемної мови погіршується. Скорочується час, коли людина в спілкуванні може проявити себе як індивідуальність.

П'ятий тренд стосується оцінювання результатів навчання слухача. Важливим фактором є результат його подальшої роботи. Однак ефективного результату не буває без якісного навчання, що забезпечує потрібні знання й навички. Досить важливо, щоб ефективність діяльності слухача після навчання підвищилася. Саме тоді можна говорити, що мета досягнута. Для оцінки знань слухачів у період карантину викладачі найчастіше використовували тестування. На сторінці кафедри розміщено тестові заняття за темами. Проте головною проблемою, пов'язаною з оцінюванням знань при дистанційній формі навчання, стають об'єктивність та ідентифікація особистості слухача.

Попри свої переваги, дистанційне навчання на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів виявило найбільший недолік: воно не дає можливості належного засвоєння обов'язкових для майбутнього лікаря практичних навичок і не зможе повністю замінити традиційну систему вищої медичної освіти, зокрема на післядипломному етапі, а лише доповнить її.

Перспективи подальших досліджень – можливості й перешкоди online- формату; вплив дистанційного навчання на фізіологічний і психологічний стан здобувачів освіти й слухачів на післядипломному етапі освіти, зокрема на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Полтавського державного медичного університету; подальші шляхи традиційного навчання в поєднанні з дистанційним.

Список використаної літератури

1. Ільченко, В. І., Пікуль, К. В., Сизова, Л. М., Дуднікова, А. М., Жаріна, К. М., Жарін, В. М. Переваги й недоліки дистанційного навчання. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава. 2021. С. 114–115.
2. Кіщак Т. Covid-19 та дистанційне навчання у закладах вищої освіти: аналітичний огляд наукових публікацій з міжнародних видань НУБіП. Пер. Качмарчик С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/node/79877>.
3. Лєтяго Г.В., Чернуський В.Г., Водолажський М.Л., Говалєнкова О.Л. Медична освіта дистанційно в розрізі сучасних умов [Електронний ресурс]. Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2020. №3. С. 24–28.
4. Стасюк О.А., Виженко Є.Є., Куроєдова В.Д., Сокологорська-Нікіна Ю.К. Упровадження елементів дистанційного навчання в післядипломну медичну освіту на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів. Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. Полтава. 2020. С. 211–212.
5. Халатур С.М., Карамушка О.М., Крючко Л.С. Дистанційна освіта в Україні: сьогодення та перспективи [Електронний ресурс]. Молодий вчений. 2020. №8 (2). С. 175–178.
6. Хмурова В., Граценко І. Дистанційна освіта в період пандемії COVID-19 [Електронний ресурс]. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2020. – №3. – С. 135–146.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ АКУШЕРСТВА Й ГІНЕКОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ 6 КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Талаш В.В.¹, Міттюніна Н.І.¹, Громова О.Л.²

¹ Кафедра акушерства і гінекології № 1 Полтавського державного медичного університету

² Кафедра акушерства, гінекології і неонатології післядипломної освіти
Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця

Висвітлено головні етапи підготовки студентів 6-го курсу медичного факультету з освітньої компоненти «Акушерство і гінекологія» і проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту, які передбачають складання тестового контролю "Крок-2" і ОСП(К) – об'єктивного структурованого практичного (клінічного) іспиту.

Ключові слова: здобувачі освіти, новітні медичні технології, тестовий контроль знань, фантоми, державний кваліфікаційний іспит.

The article reflects the stages of preparation of 6th year medical students in the educational component of obstetrics and gynecology and conducting a single state qualifying exam, which involves passing the test control "Krok-2" and OSP (K) and - objective structured practical (clinical) exam.

Key words: students, the latest medical technologies, test control of knowledge, phantoms, state qualifying exam.

Місія вищої освіти – це забезпечення сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення й поширення знань, формування інтелектуального, соціального й духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього.

Інтенсифікація розвитку медичних технологій і швидке впровадження їх у практичну діяльність висуває підвищені вимоги до здобувачів освіти [3].

Забезпечення високоякісної підготовки майбутніх лікарів шляхом синтезу традиційних та інноваційних методів навчання – провідна мета освіти в університеті.

Реформування в системі охорони здоров'я висуває нові вимоги до формування спеціалістів нового типу, які мають не тільки досконало володіти спеціальністю, а й мати навички комунікабельності, ділового спілкування, уміти адаптуватись до нових змін, мати компетентність у питаннях страхування, економіки й юриспруденції [4].

Слід зауважити, що реформа вищої освіти має відповідати вимогам інноваційного розвитку суспільства й бути орієнтована на охорону здоров'я пацієнтів. Водночас розвиток медичної науки вимагає від майбутніх лікарів постійного навчання, самовдосконалення, уміння аналізувати дедалі більший обсяг знань і застосувати їх у своїй лікарській практиці [6].

Потребують перегляду структура і зміст вищої медичної освіти, удосконалення навчальних планів, створення наскрізної програми підготовки здобувачів вищої медичної освіти, упровадження в освітньо-інтегративний процес сучасних міжнародних медичних і освітніх стандартів, підвищення інтелектуального, науково-освітнього, професійно-орієнтованого рівня майбутніх лікарів і, особливо, викладачів медичного профілю, забезпечення їх сучасними інноваційними й інформативними медичними технологіями [2].

Натепер програмні результати навчання здобувачів освіти відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для другого (магістерського) рівня вищої освіти. За цієї умови випускники оволодівають здатністю розв'язувати складні клінічні задачі й проблеми в галузі «Охорона здоров'я», а після закінчення освітньої програми, на посаді лікаря-інтерна (первинна спеціалізація) – здатні виконувати професійну роботу згідно з переліком спеціальностей [5].

Використовуючи інноваційні методи навчання, викладач виступає в ролі організатора навчального процесу, створюючи умови для прояву ініціативи студентів. Студенти навчаються толерантно взаємодіяти й спілкуватись між собою і з викладачем, клінічно мислити й приймати рішення на підставі здобутих знань і навичок. Основним результатом такого спілкування стає знаходження шляхів виходу з критичної ситуації й розв'язання проблеми.

Методом реалізації такої діяльності є спілкування шляхом обміну думками і знаннями, на основі яких активізується інтелектуальна діяльність, формуються вміння й навички. З'являються можливості використовувати теоретичні знання в конкретній ситуації, колективно працювати над розв'язанням проблеми, зважати на чужий досвід і